

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

*Методичні вказівки для самостійної роботи
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньо-професійної програми «Управління в сфері охорони здоров'я»*

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

**НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА
ТА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ
СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

*Методичні вказівки для самостійної роботи
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньо-професійної програми «Управління в сфері охорони здоров'я»*

Затверджено
Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 5 від 23.05.2024.

**Харків
ХНМУ
2024**

Національна безпека та безпека суб'єктів сфери охорони здоров'я : метод. вказ. для самост. роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Управління в сфері охорони здоров'я» / упоряд. О. А. Мельниченко, Г. Л. Демочко, О. В. Чернуха. Харків : ХНМУ, 2024. 20 с.

Упорядники   О. А. Мельниченко
                                  Г. Л. Демочко
                                  О. В. Чернуха

ВСТУП

Мета освітнього компонента – вивчення пріоритетів національної безпеки та безпеки суб'єктів сфери охорони здоров'я.

Знати:

- концептуальні основи державної політики щодо забезпечення національної безпеки;
- вплив військового стану та надзвичайних ситуацій на національну безпеку;
- перспективи та наслідки вступу України до ЄС та НАТО;
- вплив диспропорцій регіонального розвитку, міжгалузевих диспропорцій та технологічних укладів на окремі складові національної безпеки.

Уміти:

- належним чином реагувати на внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я;
- оцінювати стійкість суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я до зовнішніх/внутрішніх загроз залежно від форми власності, масштабів, локації, ресурсного забезпечення тощо;
- застосовувати механізми публічного управління, що спрямовані на забезпечення безпеки пацієнтів і співробітників суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я.

Володіти навичками:

- розв'язання складних задач під час професійної діяльності;
- абстрактного мислення, синтезу та аналізу;
- здійснення професійної діяльності з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України;
- підготовки аналітичних проєктів, довідок, пропозицій, надання експертної оцінки нормативно-правовим актам на рівнях публічного управління та адміністрування;
- приймання обґрунтованих управлінських рішень з урахуванням питання європейської та євроатлантичної інтеграції.

Форма заняття: практичне заняття (ситуаційне завдання, ділові ігри, кейси, практичні індивідуальні завдання).

Методичне забезпечення заняття:

- методичні розробки до занять;
- презентаційні матеріали.

Алгоритм проведення заняття. Після перевірки присутності здобувачів вищої освіти викладач оголошує тему та мету заняття, пояснює актуальність її вивчення й можливість використання в практичній діяльності. Після

введення в заняття, викладач з'ясовує у здобувачів вищої освіти наявність питань, які виникли під час самостійного опрацювання теми. Далі викладач переходить до розгляду змісту теми й контролю знань здобувачів вищої освіти за основним теоретичним матеріалом, приділяючи особливу увагу питанням, які здобувачі вищої освіти не змогли зрозуміти при самостійній підготовці до заняття.

Форми контролю:

Поточний: усне опитування здобувачів вищої освіти, письмовий контроль теоретичних знань за варіантами, презентація результатів роботи в малих групах.

Проміжний: захист результатів виконання індивідуального завдання.

Додатковий: публічна презентація наукового продукту (тези, стаття...).

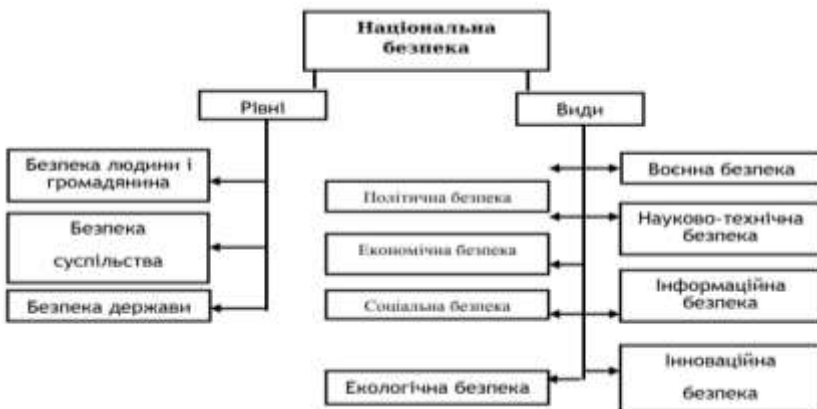
Підсумковий: диференційований залік (тестове завдання).

Після контролю теоретичних знань і виконання практичних завдань, викладач робить основні висновки з вивченої теми, підбиває підсумки контролю теоретичних знань і практичних навичок здобувачів вищої освіти, а також оголошує здобувачам вищої освіти отримані ними на занятті оцінки та конкретизує домашнє завдання.

План заняття та розрахунок часу у відсотках до тривалості заняття:

1	Введення в заняття	До 5 %
2	Розгляд основних питань теми та контроль теоретичних знань	70–85 %
3	Виконання практичної частини	15–20 %
4	Підбиття підсумків та конкретизація домашнього завдання	До 5 %
	Всього	100 %

Рис. 1. Рівні та види національної безпеки

Слухачі мають проаналізувати національні інтереси України, поділяти їх. Вивчити стратегію національної безпеки держави, звернути увагу на внутрішню і зовнішню політику, яку проводить Україна. Особливо прискіпливо варто розглянути процес євроінтеграції, його зміст та етапи. Окремо визначити, що таке НАТО, принципи та діяльність цієї організації, а також окреслити основні кроки щодо євроатлантичної інтеграції України.

Стосовно питання про міжнародні конфлікти варто відзначити їхню значущість для України та інших країн світу. Окреслити міжнародну взаємодію у питаннях національної безпеки, вивчити передовий вітчизняний та міжнародний досвід у цьому напрямку. Важливо розуміти, які внутрішні та зовнішні фактори впливають на національну безпеку.

Рис. 2. Зовнішні та внутрішні суб'єкти забезпечення національної безпеки

Слухачі при розкритті питань національної безпеки мають зупинитися та розглянути військові конфлікти та вплив військового стану і надзвичайних ситуацій на національну безпеку. Слід відзначити також роль пандемій, зокрема COVID-19.

У питанні про оцінку національної безпеки бажано вказати на публічний моніторинг та оцінювання окремих її складових. Крім того, треба розглянути проблеми із забезпеченням нацбезпеки та визначити концептуальні засади Стратегії післявоєнної відбудови України.

Заняття 2 (2 год)

Складові національної безпеки

При вивченні складових національної безпеки треба розглянути основні.

- *Епідемічна безпека.* Ця галузь стосується здатності країни бути готовою до виявлення, відстеження і розв'язання епідемій та пандемій, таких як віруси, бактерії або інші заразні захворювання. Це включає в себе розробку планів реагування на епідемії і забезпечення доступу до вакцин та медичного обладнання.

- *Біологічна безпека.* Ця галузь вивчає потенційні загрози від біологічних агентів, таких як біологічна зброя або терористичні акти. Заходи безпеки повинні бути розроблені для захисту від можливих біологічних атак.

- *Забезпечення доступу до медичних послуг.* Гарантування доступу населення до якісних медичних послуг є ключовим аспектом національної безпеки в охороні здоров'я. Це включає в себе підтримку медичної інфраструктури, забезпечення доступу до лікарського обладнання та ліків, а також розробку системи медичного страхування.

- *Економічна безпека.* Здоров'я нації напряму впливає на її економіку. Забезпечення фінансової стабільності системи охорони здоров'я та здатності нації витримувати економічні навантаження, пов'язані з охороною здоров'я, є важливими аспектами національної безпеки.

- *Інформаційна безпека.* Захист медичних даних, забезпечення правдивої та надійної інформації про захворювання та лікування є ключовими для підтримки національної безпеки в охороні здоров'я.

- *Міжнародне співробітництво.* Співпраця з іншими країнами у сфері охорони здоров'я важлива для спільної боротьби з глобальними загрозами, такими як пандемії. Міжнародні домовленості і програми співпраці сприяють вирішенню спільних проблем.

Загрози для національної безпеки в охороні здоров'я можуть бути різними.

Національна безпека в охороні здоров'я піддається різним загрозам і ризикам, які можуть масштабю вплинути на громадське здоров'я та функціонування системи охорони здоров'я.

Основні загрози такі:

- ✚ Епідемії та пандемії. Виникнення нових інфекційних захворювань, таких як SARS-CoV-2 (COVID-19), може призвести до епідемій та пандемій, які загрожують здоров'ю та життю громадян, а також суспільній стабільності й економіці.

- ✚ Біологічні загрози. Біологічні агенти, такі як бактерії, віруси або токсини, можуть бути використані для біотероризму або біологічних атак. Це становить потенційну загрозу національній безпеці.

- ✚ Відсутність доступу до медичних послуг. Системи охорони здоров'я можуть бути перевантажені під час епідемій або природних катастроф, що може призвести до втрат життя, якщо громадяни не мають доступу до необхідних медичних послуг.

- ✚ Інфраструктурні загрози. Наслідками природних катастроф, терористичних актів або кібератак на медичну інфраструктуру може бути призупинення надання медичних послуг та допомоги.

- ✚ Недостатня готовність і реакція на кризу. Недостатня готовність та координація між владними органами та медичними установами може призвести до неефективності реагування на екстрені ситуації.

- ✚ Зміна клімату. Зміни клімату можуть призводити до збільшення поширення захворювань, включаючи векторні, такі як малярія та лихоманка денге.

- ✚ Забруднення довкілля. Може мати негативний вплив на здоров'я нації через забруднення повітря, води і ґрунту.

- ✚ Інформаційні загрози. Розповсюдження дезінформації та фейкових новин може вплинути на публічну довіру до медичної інформації та заходів, що необхідно вживати для збереження здоров'я.

Забезпечення національної безпеки в охороні здоров'я вимагає поєднання зусиль у галузі громадського здоров'я, медичної практики, наукового дослідження та владних дій. Стійкий взаємозв'язок створює потужну систему забезпечення національної безпеки країни.

Стратегія національної безпеки України:

- ✓ Визначає пріоритети національних інтересів, серед яких: відновлення територіальної цілісності України
- ✓ В основу Стратегії покладено захист прав, свобод і законних інтересів громадян України
- ✓ Визначає пріоритетні завдання щодо європейської та євроатлантичної інтеграції відповідно до цілей набуття членства в ЄС та НАТО
- ✓ Розкриває поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та інтересам України
- ✓ Визначає, що Російська Федерація як держава-агресор є джерелом довгострокових системних загроз національній безпеці України
- ✓ Дає чіткі, відверті та однозначні відповіді, що якісним реформам заважають: корупція, непослідовність та недостатня ефективність державних органів влади тощо
- ✓ Містить надважливий елемент про громадський контроль за реалізацією стратегії відповідними органами державної влади
- ✓ Відкриває двері для роботи над іншими документами стратегічного планування

Це також включає в себе готовність до кризових ситуацій, розробку планів реагування на екстрені ситуації і співпрацю на міжнародному рівні для вирішення глобальних загроз, включаючи епідемії, біологічні атаки, економічні кризи у галузі охорони здоров'я, інформаційні атаки та ін. Національна безпека і врегулювання кризових ситуацій – це надважливі для держави, окремих організацій та кожної людини сфери. Від рівня їхньої налагодженості та від якісного виконання усіма ланками своїх завдань залежить життя, здоров'я та добробут людей.

В Україні державну політику у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, запобігання їх виникненню та ліквідації наслідків реалізує Державна служба з надзвичайних ситуацій. Проте кожен українець несе також особисту відповідальність щодо власної безпеки, безпеки своїх близьких, колег тощо. Адже кожен із нас у будь-який час може зіткнутися з небезпечними ситуаціями у повсякденному житті (аварії, пожежі, шквальний вітер). Отже дуже важливо вміти оцінювати ризики тих чи інших небезпечних ситуацій, знати основні ознаки небезпеки, що насувається, пам'ятати порядок дій та не розгубитися в критичний момент.

Важливо, щоб країни вдосконалювали свої стратегії та реагування на ці загрози для забезпечення національної безпеки в охороні здоров'я, безпеку культури та культурної спадщини, як складові національної безпеки. Крім того, треба проаналізувати безпеку менеджменту та кадрів, правопорядку та ринку праці. Окремо зупиніться на питаннях боргової безпеки. Належне місце у підготовці до заняття має посісти розгляд таких питань, як виробнича та воєнна безпека.

Зупиніться на питаннях демографічної та екологічної, енергетичної, пожежної та економічної безпеки. Окремо розгляньте екологічну безпеку, збутову та інформаційну. Чільне місце приділіть зовнішній безпеці – зовнішньоекономічній, зовнішньополітичній та зовнішньоторговельній. Мають бути проаналізовані інвестиційна та інноваційна безпека, а також макроекономічна

складова національної безпеки. Політико-правова безпека та приватизаційна безпека мають бути розглянуті разом із продовольчою та сировинною національною безпекою.

Приділіть також увагу приватизаційній безпеці, техногенній та техніко-технологічній. Поряд із соціальною безпекою розгляньте фінансову складову національної безпеки.

Розгляньте, яким чином впливають параметри розвитку національної безпеки та окремі її галузі й сфери на складові національної безпеки. Акцентуйте увагу на диспропорції регіонального розвитку та визначте, яким чином така ситуація впливає на національну безпеку.

Розгляньте інноваційно-інвестиційну модель розвитку суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я. Приділіть увагу державній політиці щодо детінізації національної економіки та боротьби з корупцією. Визначте, які існують механізми національної системи протидії легалізації доходів, отриманих злочинних шляхом. З'ясуйте, яким чином органи публічного управління реагують на наявні або потенційні загрози окремим складовим національної безпеки.

Заняття 3 (2 год)

Економічна безпека суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я

Поясніть сутність та значення екологічної безпеки суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я. Відзначте, що екологічна безпека у сфері охорони здоров'я є критично важливою для суб'єктів господарювання у цій галузі, таких як лікарні, клініки, лабораторії, фармацевтичні компанії, та ін. Визначте її складові, такі як:

- ✓ збереження здоров'я співробітників та пацієнтів;
- ✓ забезпечення безпечної медичної практики;
- ✓ управління хімічними та біологічними загрозами;
- ✓ збереження природних ресурсів;
- ✓ дотримання законодавства та стандартів.

Розгляньте стійкість суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я до зовнішніх та внутрішніх загроз залежно від різноманітних чинників: масштабів, локації, ресурсного забезпечення, форми власності та ін. Визначте вплив воєнного стану та надзвичайних ситуацій, які можуть змінити стійкість суб'єктів господарювання охорони здоров'я. Враховуйте, що воєнний стан і надзвичайні ситуації можуть мати серйозний вплив на суб'єкти господарювання у сфері охорони здоров'я, і цей вплив може бути дуже різним залежно від конкретних обставин і складності ситуації. Основні можливі впливи включають:

1. Загроза безпеці медичного персоналу. У воєнних конфліктах і надзвичайних ситуаціях медичний персонал може знаходитися в найбільшому ризику через активні бойові дії, збройні конфлікти та насильство. Це може призвести до травм і втрат серед медичних працівників.

2. Руйнування медичної інфраструктури. Військові операції і надзвичайні ситуації можуть призвести до руйнування медичних закладів, лікарень та інфраструктури, що надає медичні послуги. Це може зробити доступ до медичної допомоги вкрай обмеженим або навіть неможливим.

3. Збільшений обсяг роботи. У разі конфлікту або надзвичайної ситуації може збільшитися потік поранених і хворих, що вимагають медичної допомоги. Це може встановити підвищені вимоги до медичних працівників й інфраструктури.

4. Недостатність медичних ресурсів. Воєнний стан і надзвичайні ситуації можуть призвести до недостатності медичного обладнання, ліків і персоналу, що може обмежити можливості надання якісної медичної допомоги.

5. Психологічний стрес. Медичний персонал може стикатися з високим рівнем стресу та травматичного досвіду під час надзвичайних ситуацій та воєнних дій, що може впливати на їхнє психічне здоров'я.

6. Проблеми з безпекою пацієнтів. Пацієнти в медичних установах можуть бути під загрозою через воєнні операції або соціальний розлад, що може вплинути на їхню безпеку.

Зробіть висновок, що для суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я важливо мати плани і стратегії, щоб ефективно реагувати на воєнний стан і надзвичайні ситуації. Це включає в себе підготовку персоналу, забезпечення належної медичної інфраструктури, планування для збільшеного обсягу роботи та сприяння психологічному благополуччю медичного персоналу і пацієнтів. Крім того, важливо співпрацювати з владними органами та гуманітарними організаціями для координації допомоги в умовах кризи.

У ході підготовки до заняття ознайомтеся з методиками оцінювання соціальних, медичних та економічних параметрів діяльності суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я в контексті їхньої економічної безпеки.

Розгляньте проблеми із забезпеченням економічної безпеки суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я. Надайте пропозиції щодо покращання результатів їх діяльності. Які є особливості балансування між оптимізацією витрат і збільшенням доходів суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я. Подумайте, як застосовувати сучасні технології захисту від рейдерства, зокрема, електронну документацію та цифровий архів, блокчейн-технології, біометричні системи доступу, відеоспостереження та запровадження сучасної системи відеонагляду, кібербезпека, аудит та внутрішній контроль, потужний правовий захист, експертні консультації. Простежте особливості реструктуризації, санації, банкрутства й ліквідації підприємств сфери охорони здоров'я.

Заняття 4 (2 год)

Безпека пацієнтів і співробітників суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я

Визначте, що таке медико-соціальна безпека пацієнтів через призму публічного управління. Зверніть увагу на такі аспекти, як якість медичної допомоги, дотримання прав та обов'язків пацієнтів, безпека пацієнтів, у тому числі від медичних помилок, інфекцій, негативних побічних реакцій ліків тощо, доступність медичних послуг, фінансова безпека та соціальна підтримка в період реабілітації.

Розкрийте головний пріоритет (захист прав пацієнтів і співробітників суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я) у ланцюзі «пацієнт – лікар, медичний працівник – заклад сфери охорони здоров'я – органи місцевого самоврядування – органи державного управління – страхові компанії».

Оцініть методики аналізу параметрів безпеки пацієнтів і співробітників суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я. Визначте ті механізми, які спрямовані на забезпечення безпеки пацієнтів і співробітників. Назвіть проблеми, які актуальні для забезпечення безпеки пацієнтів і співробітників суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я в Україні, та способи їх вирішення.

Відзначте актуальність таких проблем, як інфекційні захворювання та необхідність їхньому запобіганню, безпека медичного персоналу та ризик професійних травм, медичні помилки, безпекові дані пацієнтів, їхні права та етика, боротьба з насильством в охороні здоров'я, доступність лікарських засобів і обладнання, освіта і навчання співробітників. Це лише кілька проблем, які можуть виникати у сфері охорони здоров'я щодо безпеки пацієнтів і співробітників. Розв'язання цих проблем вимагає спільних зусиль медичних установ, законодавців і фахівців у галузі охорони здоров'я.

ПІДГОТОВКА, ПОДАННЯ ТА ЗАХИСТ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальні завдання (ІЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти навчального, навчально-дослідницького чи проєктно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу й завершується складанням підсумкового заліку. Це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних і семінарських занять, охоплює декілька тем або зміст освітнього компонента в цілому.

Мета ІЗ. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення й практичне застосування знань здобувачів вищої освіти з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Структура ІЗ:

– вступ – зазначається тема, мета й завдання роботи та основні її положення;

– теоретичне обґрунтування, викладення базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;

– визначення та коротка характеристика методів роботи при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт;

– основні результати роботи та їх обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо;

– висновки;

– список використаних джерел.

Успішне опанування освітнього компонента вимагає дотримання засад академічної доброчесності. Відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту» та Закону України «Про вищу освіту», враховуючи рекомендації НАЗЯВО (від 29.10.2019 р. протокол № 11) в ХНМУ запроваджено систему розвитку академічної доброчесності, основні положення якої розміщено на сайті ЗВО: Кодекс академічної доброчесності ХНМУ (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/kodex_ad.pdf); Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf); Положення про Комісію з доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf); Положення про порядок перевірки в Харківському національному медичному університеті текстових документів; Положення про підготовку та захист магістерських робіт студентів, які здобувають ступінь вищої освіти «магістр» у ХНМУ (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_magistr.pdf). *Не допускаються списування, використання ризного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом. ХНМУ підтримує нульову толерантність до плагіату.* Від здобувачів вищої освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі.

Порядок подання та захисту ІЗ:

1. Звіт про виконання ІЗ подається у вигляді реферату. Він повинен мати обсяг 10–16 сторінок тексту стандартного оформлення (розмір аркуша А4, шрифт – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25, вирівнювання по ширині, міжабзацні відступи – відсутні) і повністю розкривати зміст обраних питань.

2. ІЗ подається викладачу, який читає лекційний курс з даного освітнього компонента та приймає залік, не пізніше ніж за 2 тиж до дати його проведення.

3. Захист ІЗ відбувається на одному із семінарських занять, де здобувач вищої освіти репрезентує основні результати дослідження (до 5 хв) та відповідає на питання за даною проблематикою.

4. Оцінка за ІЗ (максимум – 10 балів) є обов'язковою складовою підсумкової оцінки з освітнього компонента. Невідповідність змісту, занадто великий/малий обсяг роботи, невідповідність формальним вимогам до оформлення, відсутність переліку використаних джерел або його неправильне оформлення, недостатня структурованість роботи, невчасне подання роботи на перевірку є підставами для зниження оцінки чи повернення роботи на доопрацювання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: вибрані наукові праці. Київ: НІСД, 2016. 528 с.
2. Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ: НАДУ, 2016. 784 с.
3. Кормич Л.І., Краснополська Т.М. Національна безпека в глобалізаційних умовах : навч.-метод. посібник. Одеса: Фенікс, 2020. 76 с.
4. Національна безпека України : навч. посібник. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>
5. Сенюта І. Я. Політика та публічне управління у сфері охорони здоров'я [Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин і механізми захисту їхніх прав] : у 2 т. / ред. кол.: В. М. Князевич, Я. Ф. Радиш та ін. Київ : НАДУ, 2018.
6. Abdul-Monem M. A. National Security in The Third World. 2020. 172 p.
7. Derek S. R., Kathleen A. M. Human and National Security: Understanding Transnational Challenges. 2nd Edition. 2019. 250 p.
8. Donald M. S. National Security. 7th Edition. 2019. 408 p.
9. Litinska Y. Assessing capacity to decide on medical treatment. Department of Law, Uppsala University, Uppsala Sweden 2018. P. 702.
10. Miriam P. Six Stops on the National Security Tour: Rethinking Warfare Economies. 2022. 234 p.
11. Zbigniew B. In Quest of National Security. 2020. 260 p.

Допоміжна

1. Антонов В. О. Конституційно-правові засади національної безпеки України: монографія. Київ : ТАЛКОМ, 2017. 576 с.
2. Варламова І. С. Регулятори і важелі екологічної безпеки національної економіки : дис. ... д.е.н.: 08.00.03. Запоріжжя, 2018. 438 с.
3. Васильців Т.Г. Стратегія та механізми забезпечення економічної безпеки підприємництва в Україні : автореф. дис... д.е.н.: 21.04.01. Київ, 2010. 38 с.
4. Грицишен Д. О. Державна політика в сфері запобігання та протидії економічній злочинності : дис. ... д.держ.упр.: 25.00.05. Харків, 2021. 437 с.
5. Головченко О. М. Теоретико-методологічне забезпечення подолання загроз стабільному економічному розвитку регіонів України : автореф. дис. ... д.е.н.: 08.00.05. Одеса, 2010. 53 с.
6. Ільяшенко В. А. Державне регулювання продовольчого забезпечення регіону : автореф. дис. ... д.держ.упр.: 25.00.02. Запоріжжя, 2008. 43 с.
7. Золковер А. О. Детінізація економіки України в контексті забезпечення макроекономічної стабільності : дис. ... д.е.н.: 08.00.03. Київ, 2020. 423 с.
8. Кланца А. І. Охорона здоров'я як структурна складова національної безпеки держави : дис. ... д.держ.упр.: 25.00.02. Харків, 2019. 571 с.

9. Криштанович М. Ф., Пушак Я. Я., Флейчук М. І., Франчук В. І. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення: монографія. Львів : Сполом, 2020. 418 с.
10. Леонова О. О. Механізми державного регулювання у сфері детінізації економічних відносин в Україні: дис. ... к.держ.упр.: 25.00.02. Харків, 2019. 253 с.
11. Мельниченко О. А. Економічна безпека як складова національної безпеки. *Молодий вчений*. 2015. № 2. Ч. 6. С. 1230–1233.
12. Мельниченко О. А. Загрози економічній безпеці медичних закладів. Розвиток невиробничої сфери економіки в умовах євроінтеграційних викликів : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 22–23 листопада 2018 р. Харків : Вид-во ХТЕІ КНТЕУ, 2018. С. 19–20.
13. Мельниченко О. А. Застосування сучасних технологій захисту від рейдерства. Сучасні проблеми управління змінами на підприємствах регіону : монографія / за заг. Н. Є. Муромець, О. А. Мельниченка. Харків : Вид-во «В справі», 2016. С. 194–207.
14. Мельниченко О. А. Концептуальні засади Стратегії післявоєнної відбудови України. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. : у 3 т., 15–28 квітня 2022 р. Київ : ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. Т. 3. С. 137–140.
15. Мельниченко О. А. Методи та засоби реалізації державної політики щодо економічної безпеки підприємств. Управлінська діяльність: досвід, тенденції, перспективи : матеріали II всеукр. наук.-практ. конф., 24 квітня 2020 р. Харків : Вид-во ХНУБА, 2020. С. 352–354.
16. Мельниченко О. А. Методологічні засади оцінювання економічної безпеки національної економіки. Економічна безпека: держава, регіон, підприємство : матеріали V всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. уч., 20 грудня 2018 р. – 20 січня 2019 р. Полтава : Вид-во ПолтНТУ, 2019. С. 115–118.
17. Мельниченко О. А. Механізми публічного управління реагуванням на надзвичайні ситуації: сутність та види. Науковий вісник: державне управління. 2020. № 3. С. 165–176.
18. Мельниченко О. А. Теоретичні основи державного регулювання параметрів енергетичної безпеки. Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2017. № 2. С. 8–14.
19. Мельниченко О. А. Управління структурними зрушеннями : підручник. Харків : Оберіг, 2013. 300 с.
20. Мельниченко О. А., Белоцький О. О. Енергетична безпека: сутність і засоби державного регулювання. Вісник Національного університету цивільного захисту України (Серія: Державне управління). 2017. № 1. С. 33–42.
21. Мельниченко О. А., Муратов Г. Р. Особливості функціонування підприємств сфери охорони здоров'я України в умовах COVID-19. Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення : матеріали

III наук.-практ. конф. з міжнар. уч., 05 листопада 2020 р. Харків : Вид-во ХНМУ, 2020. С. 42–44.

22. Мельниченко О. А., Муратов Г. Р. Пропозиції щодо поліпшення економічних показників діяльності КНП ХОР «ОДКЛ». Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : матеріали IV всеукр. наук.-практ. конф., 31 березня 2021 р. Полтава : Вид-во ПДАУ, 2021. Ч. 2. С. 130–132.

23. Мельниченко О. А., Муратов Г. Р., Проненко І.Ю. Розширення переліку платних послуг як спосіб управління доходами комунальних некомерційних підприємств сфери охорони здоров'я. Актуальні проблеми розвитку управлінських систем: досвід, тенденції, перспективи : матеріали наук.-практ. конф., 26 березня 2020 р. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/conf/2020-1/doc/2/2-1.pdf>. (дата звернення: 25.05.2020)

24. Мельниченко О. А., Пушкарьова В. І. Протидія рейдерству як складова державної політики щодо економічної безпеки. Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2015. № 1. С. 102–108.

25. Мельниченко О. А., Старусева В. В., Шмуліч О. В., Єрьоменко К. М. Інституціональне забезпечення впливу державної екологічної політики на здоров'я населення. Науковий вісник: державне управління. 2022. № 1. С. 114–127.

26. Мельниченко О. А., Удовиченко Н. М. Вплив епідеміологічно-економічної кризи на ринок стоматологічних послуг Харкова. Місто. Культура. Цивілізація : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. уч., 23 квітня 2020 р. Харків : Вид-во ХНУМГ, 2020. С. 206–208.

27. Основи публічного управління та антикорупційна політика : навч. посібник / за заг. ред. Є. Г. Карташова, А. П. Миколайця. Київ : Освіта України, 2020. 303 с.

28. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

29. Про національну безпеку України : Закон України від 21 лютого 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

30. Федулова І. М. Кримінальна відповідальність за протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації : дис. ... к.ю.н.: 12.00.08. Львів, 2019. 216 с.

31. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

32. Cost Reduction: Cut Costs and Maximise Profits. URL: <https://ua.udemy.com/course/cost-reduction/>

33. Mark A. Vonderembse & David D. Dobrzykowski. A Healthcare Solution: A Patient-Centered, Resource Management Perspective. 2021. 312 p.

34. Patient Experience in Healthcare (1 of 2), Plain & Simple. URL: <https://ua.udemy.com/course/h26-patient-experience-hcahps-plain-simple/>

35. Wesley McCann, Francis Boateng. National Security and Policy in America: Immigrants, Crime, and the Securitization of the Border. 2020. 282 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua

2. Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету. URL: <http://libr.knmu.edu.ua/index.php/biblioteki>

3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

4. Національна наукова медична бібліотека України. URL: <http://www.library.gov.ua>

5. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛКУ

1. Банкрутство підприємств сфери охорони здоров'я.
2. Безпека культури та культурної спадщини.
3. Безпека менеджменту та кадрів.
4. Безпека правопорядку.
5. Безпека ринку праці.
6. Боргова безпека.
7. Взаємозалежність «безпека суспільства – безпека держави – безпека особистості».
8. Виробнича безпека.
9. Внутрішні фактори впливу на параметри національної безпеки.
10. Воєнна безпека.
11. Вплив COVID-19 на національну безпеку.
12. Вплив воєнного стану та надзвичайних ситуацій на стійкість суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я.
13. Вплив військового стану на національну безпеку.
14. Вплив диспропорцій регіонального розвитку на окремі складові національної безпеки.
15. Вплив міжгалузевих диспропорцій та технологічних укладів на окремі складові національної безпеки.
16. Вплив надзвичайних ситуацій на національну безпеку.
17. Вплив параметрів розвитку національної економіки та окремих її галузей і сфер на складові національної безпеки.
18. Демографічна безпека.
19. Державна політика щодо боротьби з корупцією.
20. Державна політика щодо детінізації національної економіки.
21. Державна політика щодо забезпечення національної безпеки: інституціональне та інституційне забезпечення.

22. Державна політика щодо забезпечення національної безпеки: механізми, методи та засоби реалізації.
23. Діяльність НАТО та євроатлантична інтеграція України.
24. Екологічна безпека.
25. Економічна безпека суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я: сутність, значення, складові.
26. Економічна безпека.
27. Енергетична безпека.
28. Епідеміологічна безпека.
29. Застосування сучасних технологій захисту від рейдерства.
30. Захист прав пацієнтів і співробітників суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я як пріоритетне завдання подальшого розвитку взаємовідносин у ланцюзі «пацієнт – лікар, медичний працівник – заклад сфери охорони здоров'я – органи місцевого самоврядування – органи державного управління – страхові компанії».
31. Збутова безпека.
32. Зміст та етапи євроінтеграції України.
33. Зовнішні фактори впливу на параметри національної безпеки.
34. Зовнішньоекономічна безпека.
35. Зовнішньополітична безпека.
36. Зовнішньоторговельна безпека.
37. Інвестиційна безпека.
38. Інноваційна безпека.
39. Інноваційно-інвестиційна модель розвитку суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я.
40. Інформаційна безпека.
41. Концептуальні засади Стратегії післявоєнної відбудови України.
42. Ліквідація підприємств сфери охорони здоров'я.
43. Макроекономічна безпека.
44. Методики оцінювання економічних, соціальних і медичних параметрів діяльності суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я в контексті їхньої економічної безпеки.
45. Медико-соціальна безпека пацієнтів як об'єкт публічного управління.
46. Методики оцінювання параметрів безпеки пацієнтів і співробітників суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я.
47. Механізм національної системи протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.
48. Механізми публічного управління, спрямовані на забезпечення безпеки пацієнтів і співробітників суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я.
49. Механізми реагування органів публічного управління на наявні/потенційні загрози окремим складовим національної безпеки.
50. Міжнародна взаємодія щодо забезпечення національної безпеки.
51. Міжнародні конфлікти, їх значущість для України.

52. Національна безпека: сутність і джерела загроз.
53. Національні інтереси України.
54. Особливості балансування між оптимізацією (мінімізацією) витрат і збільшенням доходів суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я.
55. Передовий вітчизняний та світовий досвід забезпечення національної безпеки.
56. Пожежна безпека.
57. Політико-правова безпека.
58. Приватизаційна безпека.
59. Проблеми зі забезпеченням безпеки пацієнтів і співробітників суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я в Україні та способи їх вирішення.
60. Проблеми зі забезпеченням національної безпеки в Україні.
61. Проблеми зі забезпеченням економічної безпеки суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я.
62. Продовольча безпека.
63. Пропозиції щодо покращання результатів діяльності суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я.
64. Публічний моніторинг та індикатори оцінювання національної безпеки та окремих її складових.
65. Реструктуризація підприємств сфери охорони здоров'я.
66. Ресурсно-сировинна безпека.
67. Санація підприємств сфери охорони здоров'я.
68. Соціальна безпека.
69. Стійкість суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я до внутрішніх загроз залежно від форми власності, масштабів, локації, ресурсного забезпечення тощо.
70. Стійкість суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я до зовнішніх загроз залежно від форми власності, масштабів, локації, ресурсного забезпечення тощо.
71. Стратегія національної безпеки України.
72. Сутність і функції внутрішньої та зовнішньої політики України.
73. Техніко-технологічна безпека.
74. Техногенна безпека.
75. Фінансова безпека

ЗМІСТ

Вступ	3
Методичні вказівки для підготовки до практичних занять	5
Підготовка, подання та захист індивідуальних завдань	13
Рекомендована література	15
Контрольні питання	18

Навчальне видання

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

*Методичні вказівки для самостійної роботи
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньо-професійної програми «Управління в сфері охорони здоров'я»*

Упорядники: Мельниченко Олександр Анатолійович
Демочко Ганна Леонідівна
Чернуха Олександр Васильович

Відповідальний за випуск О. А. Мельниченко

Редактор М. В. Тарасенко
Комп'ютерна верстка О. Ю. Лавриненко

Формат А5. Ум. друк. арк. 1,3. Зам. № 24-34392.

**Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmurio@gmail.com, vid.redact@knu.edu.ua**

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництв,
видавців і розповсюджувачів видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.